

Szerkesztési Iroda:
Nagybcskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előzetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Feladós szerkesztő: Somfai János.

Nagybcskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 1. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 26 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hír-
::: detési irodák :::
Megjelenik vasár- és
ünnepe napok kivételével
mindennap d. u. 5 órákor

Hétfő, január 3.

A nagy orosz offenzíva kudarca. Az oroszok rendkívüli veszteségei. — Háromezer fogoly.

Budapest, január 2. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos jelentés.

Orosz hadszíntér:

Az ellenség most már a Pflanzler-Baltin hadsereg besszarábiai harcvonala ellen is újból megkezdte a támadást.

Miután új éjjelen már kétszer és a rákövetkező délelőttön ugyanannyiszor hiába kísérelte meg, hogy állásainkba benyomuljon, délután egy órákor a taparcutzi erődítmények ellen újból erős támadást intézett, amelyet a vitéz védők kéztüszében visszavertek. Két órával később ugyanazon a területen hat orosz ezred nyomult előre, de azokat is legnagyobb részben újból visszavertük, csak egyik zászlóaljunk szakaszában nincs még a harc befejezve.

Az ellenség veszteségei rendkívül nagyok.

Az ellenség új reggelén Buczacztól északkeletre a Stripamenti harcvonalkat is megtámadta. Ezen támadás épp úgy megghiusult, mint az oroszok előretörése egyik Burkanowtól északkeletre levő sáncunk ellen.

Kelet-Galiciába egy hét óta beszállított foglyok száma közel háromezer.

Dubnától délre és Berestianynál a Kormin-területen gyengébb ellenséges osztagokat visszavertünk.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, január 2. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, január 2.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti hadszíntér:

Az arevonal különböző helyein előrenyomuló gyengébb orosz osztagokat visszavertük.

A Driswjati-tótól északra egyiküknek sikerült átmenetileg egészen állásunkig előrenyomulni.

A Balkánon a helyzet változatlan.

Budapest, január 2. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos jelentés.

Délkeleti hadszíntér:

Semmi jelentős esemény nem történt.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, január 2. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, január 2.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Balkán-hadszíntér:

A helyzet változatlan.

Az olasz harctéren nincs ujság.

Budapest, január 2. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos jelentés.

Olasz hadszíntér:

Semmi ujság.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A nyugati hadszíntér.

Budapest, január 2. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, január 2.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Január elsejére virradó éjjel erős angol osztagok kísérleteit, hogy Frelinghen (Armentierstől északkeletre) melletti állásunkba benyomuljanak, megghiusítottuk.

Hulubótól északnyugatra csapataink sikeres robbantás után megszállották a robbantási tölesért. Egy ellenséges árok elfoglalása alkalmával a Hartmannsweilerkopftól délre több mint 200 fogoly került kezünkre.

HIREK.

— **Az ünnepi hivatalos jelentések.** A két ünnepnap folyamán a miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harctéri eseményekről:

Ujév napján:

Höfer jelentései:

Orosz hadszíntér:

A Stripamenti arcvonalunknak előterepe Buczacz és Wisniewszk között tegnap is nagy erővel ismételtelen ellenünk intézett orosz támadásoknak színhelye volt. Az ellenséges rohamoszlopok, mint az előző napon, ezúttal is összeomlottak a Pflanzler-Baltin hadsereg hídegyvéri vitéz csapatainak tüzeiben. A Stripa alsó folyása mentén és a besszarábiai arcvonalon a legutóbbi harcokban erősen kimerült ellenség tevékenysége egyelőre alábbhagyott. Az oroszoknak az elmúlt napokban a kelet-galiciai harcmezőkön szenvedett veszteségei mindenütt messze felülmulják a veszteségek szokásos mérvét. Így tegnap a Stripa mentén egyik századunk szakasza előtt 161, egy másik előtt 325 orosz holttest feküdt. A Stripa felső folyása s az Ikwa és a Putilowka mentén nem történt különösebb esemény. A Kormin-pataknál és a Styr mentén ismét visszavertünk több orosz előretörést.

Olasz hadszíntér:

Déltiroban visszavertünk két alpini zászlóaljot, amelyek Torboletól délre levő hadállásainkat kétszer megtámadták. A karintiai arcvonalon az ellenség nehéz tüzérsége tűz alá vette Wolfsbach helységeket (Malborghettól délkeletre). A tengermelléki arcvonalon az ágyu- és aknavetőharcok helyenkint tovább tartanak.

Délkeleti hadszíntér:

Semmi ujság.

A német főhadiszállás jelentései:

Nyugati hadszíntér:

Sikeros robbantások után az angoloktól Hulluechtól nyugatra elragadtunk egy előretolt árkot. Két géppuskát zsákmányoltunk és néhány hadifoglyot ejtettünk. Egy Ostende ellen intézett repülő-támadás a város épületeiben jelentékeny károkat okozott. Különösen a Szentszív-kolostor szenvedett nagy károkat; 19 belga lakos megsebesült, egy meghalt. Katonai kár nem történt.

Keleti és balkáni hadszíntér:

Különös jelentőségű esemény nem volt.

A vasárnapi hivatalos jelentések:

Höfer jelentései:

Orosz hadszíntér:

A kelet-galicziai esata nem esőkenő hevességgel tart tovább. Tegnap is a Stripa középső és alsó folyása melletti arcvonalunk volt a harcok súlypontja. Buczacztól északkeletre kora délután elkezdtek működésüket az orosz tüzérség ütegei és tüzelésünk az esti órákig tartott. Az ellenség ekkor támadásba ment át. Számos hullámban támadó oszlopai helyenkint négy-ötször nyomultak előre drótakadályaink ellen. Tüzelésünk pusztító hatása alatt azonban mindig és mindenütt összeomlottak. Az ellenség éjjel a halottak és súlyos sebesültek százainak hátrahagyásával hatszáz-ezer lépésnyire levő kiindulási pontjára vonult vissza. Az oroszok támadásait, amelyeket Jaslovicznál (Buczacztól délre) és Uscieczov közelében a Dnyeszter mellett intéztek, ugyanaz a sors érte, mint a Stripa középső folyásánál. A besszarábiai arcvonalon a nap ismét aránylag nyugodtan telt el. Bothmer

gróf tábornok hadseregének állásai a Stripa felső folyásánál, valamint Böhm-Ermelli hadseregcsoportjának az Ikwa melletti állásai az ellenség tüzérségi tüze alatt állottak. József Ferdinánd főherceg hadseregénél szétszórtak egy orosz zászlóaljot, amely Berestvanitól délre előretörést kísérelt meg. A Styr hajlásánál, Czartoryszktól északkeletre német és osztrák-magyar csapatok sikeresen rajtaütöttek az ellenséges előőrsökön. Koladiánál, Rafalowkától nyugatra visszavertünk egy támadást.

Olasz hadszíntér:

Tegnap az olasz nehéztüzérség ismét lövöldözött Nave Borgeth és Wolfsbach helységeket. Ujév éjszakáján különösen élénk tüzelést folytatott a Col di Lana ellen. Egyébként a helyzet változatlan.

Délkeleti hadszíntér:

Ipeknél ismét beszállítottak a szerbek által elásott négy ágyut. A Tara mentén csatározás volt.

A német nagy főhadiszállás jelentései:

Nyugati hadszíntér:

Nem volt lényeges esemény.

Keleti hadszíntér:

Friedrichstadtnál egy a Duna jegén át intézett orosz támadás tűzünkben megmaradt.

Az arcvonal többi helyén visszavertünk ellenséges vadaskülönítményeket és járőröket. Czartoryszktól északra erősebb német és osztrák-magyar feltehető osztagok előretörték. Körübelül ötven orosz elfogtak és éjjel visszavertek állásaikba. Bothmer gróf hadseregének osztrák-magyar ütegei oldalozva hatatosan vettek részt Burkanowtól délre az orosz támadások kioldásában.

Balkán-hadszíntér:

Nincs ujság.

— **Az ujévi üdvözlések.** A második haborus üjlesztendő napján az ujévi üdvözléseket, bár nem mindenütt, ezúttal is megtartották a legtöbb hivatalban. Az üdvözlések központja, mint minden évben, az idén is a vármegye volt, ahol az összes hatóságok fejei és a különböző testületek küldöttségei tisztelegtek az alispánnál. Dr. Dellimanics Lajos főispán, kormánybiztos ujév napján távol volt Nagybeeskerektől s így a tisztelgők a főispáni hivatalban letett iven jegyezték föl magukat. A vármegye tisztikarát az államépítészeti hivatal s a városi tisztikarral együtt dr. Vincze-hidy Ernő megyei főjegyző vezette üdvözlésre Jankó Agoston udvari tanácsos, alispán elé, aki a főjegyző üdvözlésére szárnyaló s gyönyörű tartalmu beszéddel válaszolt, amely az összes jelenlevőkre mély hatást tett.

— **Kitüntetés.** A király megparancsolta, hogy Reif Lajos 29. gy.-ezredbeli főhadnagynak, Grahovae Vladimir 29. gy.-ezredbeli hadnagynak és Turuher János 29. gy.-ezredbeli népfőkelő főhadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a legfelső dicséret elismerés tudtul adassék.

— **A 29. gyalogezred szilveszteri hangversenye.** A 29. gyalogezred az idén két helyen is áldozott jótékony célú hangversenyyel Szilveszter napján a hadijótékonyaság oltárára. Az egyik hangversenyt az ezred tisztikara rendezte a kaszinó összes helyiségében, amely zsufofásig megtelt díszes közönséggel, élvezettel hallgatva az ezred zenekarának pompás muzsikáját. A másik hangversenyt az ezred altisztikara rendezte a

Korona-szálló helyiségeiben szintén nagy sikerrel s mindkét hangverseny szép összeget jövedelmezett a rokkant katonák javára.

— **Előadás a hadiársvák védelméről.**

A kultúregyesület nagybeeskereki szabadliceumában tegnap értékes előadás hangzott el a hadiársvák védelméről. Dr. Szentiványi Ferenc megyei árvaszéki ülnök, akinek tudományos körökben is elismeréssel méltányolt munkássága van, tartott előadást erről az ugy nemzeti, mint szociális szempontból rendkívüli fontosságú kérdésről. Az előadó behatáson ismertette a hadiársvák érdekében az állam részéről végzett munkát, amely ha nem is teljes, de igen értékes. Kifejtette, hogy az állam mostani óriási feladatai miatt nem is képes tökéletesen megoldani ezt a kérdést s a társadalomra hárul a feladat, hogy a hadiársvák védelméről az állami munka támogatásával és kiegészítésével megfelelően gondoskodjék. A gondos tanulmányra valló szép előadást a közönség nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta s az előadót zajos tapsokkal honorálta.

— **Mit kössünk a katonáknak?** A

Hadsegélyző Hivatal felkéri a harctéri katonák téli pótruházatának készítésében buzgólkodó nagyközönséget, hogy érmelegítő készítését egyelőre mellőzni szíveskedjék, miután ilyen cikkekkal katonáink már bőven el vannak látva; hanem inkább harisnyák és lábikravédők készítésével foglalkozni, mert azokra lenne most legnagyobb szükség.

— **Strausz Adolf előadása a bolgár**

Vöröskereszt javára. Mint már jeleztük, a kultúregyesület január 6-ikán a bolgár vöröskereszt javára rendez előadást. Strausz Adolf, az európai hírű balkán-tudós lesz az előadó, aki az ő kiváló tudásával szabadelőadásban Bulgáriát fogja ismertetni. Az előadás a kaszinó-társulat nagytermében lesz s délután hat órakor kezdődik. Az előadásra a kultúregyesület két koronás belépőjegyet bocsátott ki, amelyből befolyó jövedelem a bolgár Vöröskereszt javára jut. Az előadásra jegyet Mangold Lipót könyvkereskedésében előre lehet váltani. A jótékony célra való tekintettel felülfizetéseket is köszönettel fogadnak és hirtapilag nyugtáznak.

— **Halálozás.** Bayer Alajos nagy-

kikindai ügyvéd Budapesten, ahol gyógyulást keresett, e hó 27-ikén este 71 éves korában meghalt. Az elhunyt fiatalabb éveiben igen tevékeny részt vett a közéletben. Torontál vármegyének tiszteletbeli főügyésze, az ármentesítő társulatnak jogtanácsosa, a Délmagyarországi Tanítóegyletnek ügyésze, a Temesi Agrár takarékpénztár nagykikindai fiókjának jogtanácsosa, több pénzügyintézetnek igazgatósági tagja volt. Tisztelettel, becsülte mindenki. Néhány éve ülte meg ügyvédkedésének negyvenedik évfordulóját, amely alkalomból nagy ünnepeletésben részesült. Az ügyvédi kamara is üdvözölte őt jubileuma alkalmából és méltatta érdeműs működését. Barátai, ismerősei rajongásig szerették, mert mindig vigkedélyű volt és nemes szívét sohasem tagadta meg. Mindenkiel jót tett, aki hozzáfordult. Ezt különösen a tanítók érezték. Nevét örökké hirdetni fogják alapítványai, miket a Délmagyarországi Tanítóegyletben tett. Minden tanítót, ha bajba jutott, képviselt, de soha díjat el nem fogadott. Októberben kezdett betegeskedni és néhány hete, hogy Budapestre ment gyógyulást keresni. Betegségétől a halál váltotta meg. Holttestét Zsombolyára vitték és ott helyezték ujév napján rendkívüli részvét mellett örök nyugalomra a családi sírboltban.

— **Ujévi üdvözetek megváltása.** Ujévi üdvözetek megváltása címén az országos vöröskereszt-egylet nagybecskereki fiókegyletének dr. Deák Vidor 10 K-t, özv. Bakalovich Agostonné 3 K-t, Bakalovich Dóra 2 K-t, Bakalovich Plátó 2 koronát adományozott.

— **Adomány.** A Dungserszky-féle sörgyár dr. Deák Vidor rendőrkapitányhoz ezer üveg sört küldött a katonák részére Szilveszter napjára. A rendőrkapitány az adományt átadta a katonai parancsnokságnak, amely azután a katonák között kiosztotta.

— **Levél az olasz haretérről.** Az olasz haretérről kaptuk az alábbi érdekes és a helyzetet mélyen jellemző levelet:

Képzeltetek el egy kb. 600 métertől közel kétezerig vagy 45—50 fokban kopáran felfelé haladó, óriási kiterjedésű hegyhátat s a legtetefjén nagyszerűen kiépített lövészárkokat 1000—1500 lépésre szülő kilövésével és kilátással, minket itt benn és olasz testvéreinket a lukban alul. És azt hiszem, nem kell különös katonai hozzáértés és fantázia annak a megértéséhez, hogy egy ilyen állás a szó szoros értelmében bévehetetlen, ha kissé kitaró és edzett csapatokkal van kellőképpen megszállva.

Gondelhatjátok, hogy csak nevetve konstatáljuk már, valahányszor nagy „latin” apparátussal megindul alul — akármilyen vad és löszerpocskló tüzérési előkészítés után is — a gyalogsági támadás. Csak jöjjenek. Itt látni, ilyen helyzetben, hogy milyen az a „véres fej” való visszaveretés. Akármilyen mértékű sokszorosítása és pocskolása az erőnek, emberanyagának hiábavaló.

Mégis mindent a katona kvalitása és pedig talán kizárólag a kitartása, edzettsége — vagy hindenburgi szóval: idegzete — tesz ki. Ebben pedig hiába a germán és germán nevelésű más militarizmus az első.

Én tudom, mennyire lehetetlen, hogy az olasz katona ne verekedjék elkeseredetten és bátorsággal ebben a háboruban. De a hirtelen és bármennyire látszólagosan benső harci tűz mitse ér a mai rettenetes technikai háborus eszközök mellett, ha hiányzik a kitartás szinte emberfeletti foka és a vasidegzet. Akárhányszor az akadályokon túl is 20—30 lépésre elér nem kis része a támadóknak, de akkor aztán nem bírja tovább a rettenetes poklot, amit rázudítunk és bizonyára egy különös tömegpszichológiai nyomásnak engedve összeroppan minden energia és kitartás, helytadva a legprimitívebb félelemnek és gondolatnélküliségnek. Mert visszafelé zürzavarban és fedezék nélkül futni ezerszer nagyobb veszteséget jelent természetesen, mint az utolsó 30—50 lépés megtétele. De nekem ez a különös lelki gyengeség — „impressionabilité”, ha volna ilyen szó — egy bizonyos következetességet és sziklaszilárd akaratot, kitartást igénylő pillanatban olyan érthető az olasznál és talán minden latin, hiába dekadens népnél. S így lesz a máskülönbben nem gondolat- és érzéknélküli, sőt lelkes és nagy szándékokkal teli olaszból: rossz katona és semmi más.

Mi most már el se pazaroljuk a muniációt, hanem hagyjuk őket 200—300 lépésre közel jönni, de akkor aztán — annak aki nem látta — el sem képzelhető módon fogadjuk őket. A pillanatnyi reakció erre egy példátlan harci kedv és előretörési szándék látszólagos megvilágítása és pár perc múlva a tehetetlen összeroppanása az alapjában gyenge, „impressionable” embertömegnek.

Miért is írom mindezt? Bizonyára már sokszor hallott dolgokat ismételek, de én nem tudom: minden, amit itt megél az ember, olyan mély jelentőségűnek tűnik fel és közvetlen nagyszerűséggel hat rám. A legprimitívebb érzésekkel és gondolatokkal — ösztönökkel is — itt elképedve találja az ember szemtől-szembe magát és sokszor olyan emberien tiszta és hamisítatlan látást nyernek a szemek.

1915. XII. 21.

— **A Városi Mozi** az ünnepnapok alatt igazán mozgalmas s gazdag szórakozást nyújtott a közönségnek. Szilveszter napján nagyszabású művészi kabaré volt fővárosi művészek vendégszereplésével, akik közül különösen Kovács András, a kitűnő kórikus keltezt nagy tetszést. De jól mulatott a közönség az operette-kinemaszkeken és a „Katona kell a házhoz” című bohózatot is. Ujév napján és vasárnap gazdag moziműsor volt, úgy, hogy az összes előadásokon a színházat zsufolásig megtöltő közönség a legjobb hangulatban volt s valamennyi műsorszámot zajos tetszéssel kísérte.

— **Kereslet és kínálat az okkupált Orosz-Lengyelországban.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a krakói es. és kir. Tudósító hivatal értesítése szerint az okkupált orosz-lengyel területeken a következő cikkek keresetnek: Anizs (E. Nr. 2252), nyárfa, gyufagyártásra alkalmas (E. Nr. 984), fészült lószór (E. Nr. 3498), borókabogyó (E. Nr. 5542), nyers fenyőszurok és gyanta (E. Nr. 6850). Bővebb felvilágosítások, a cikk mellett zárjelben levő jelzésre való hivatkozás mellett, a es. és kir. Tudósító Hivaltól (Krakó, Gertrudygasse 12.) szerezhetők be. (A. St. 4.) — Ugyancsak a krakói es. és kir. Tudósító Hivatal értesítése szerint az okkupált orosz-lengyel területeken a következő cikkek ajánlatnak: Cukerrépmag (E. Nr. 2503), kazein (E. Nr. 3423), komló (E. Nr. 3440), rózsafák (E. Nr. 1948), lószórszíták (E. Nr. 7075). Bővebb felvilágosítások, a cikk mellett zárjelben levő jelzésre való hivatkozás mellett, a es. és kir. Tudósító Hivaltól (Karkó, Gertrudygasse 12.) szerezhetők be. (A. St. 4.)

A világháború és a fatermelés.

Nagybecskerek, dec. 30.

A most dúló világháború mindenben érezteti hatását. Nemes oly mindennapi szükségleti cikkünk, oly termelési ág, melynek produktói csökkenése bármilyen e történelmi időkkel összefüggésbe hozható ne volna.

Tél van. A természet kihalt, lombtalanok a fák, erdők, mezők elnémultak, hó takarja a földet. Néma a természet, városok, falvak is kihaltak, élettelenek, mert legjobb erőink a hon védelmében állnak! Az itthonmaradtak többnyire asszonyok, gyermekek és a szegény munkás, ki családjá számára az erdő galyait, a fák ágait összegyűjtené, hogy családját a zord hidegtől télben megóvjá, messze idegenben küzd maga is fáza, dideregyve, minden percben életét kockáztatva. Nekünk sem jut igen fa, mert hiányoznak a munkás kezek, kik számunkra a fát rengeteg erdőinkben termelték.

Azt a jóságos meleget, melyet nyáron a Nap hőforrásától az állat- és növényvilággal egyaránt ingyen nyeri az emberiség, télen mesterségesen és mint e háborus időkben tapasztalhatjuk, nagy költségekkel pótolhatjuk. Pótolhatjuk és pótoljuk is legtöbbször fával.

Kimondhatatlan nagy a fa szerepe az emberi életben. Természetet fa nélkül, erdő, berkek, cserjék, viruló mezők és kertek nélkül nem képzelhetünk! Az egész emberiség földi élete, de majdan a tulvilági üdvözlése is fával hozható kapcsolatba. Krisztus a keresztfán szenvedett megváltói halált és a mostani véres harcokban a vöröskereszt a humanizmus, irgalom és emberi szív nevében fiaink szenvedéseinek enyhítésén fáradozik, mintegy létünk nemes céljait előmozdítva igyekszik az emberiség jótékony működését éreztetni.

A fa rostból és vízből áll. Száraz fa kb. 95% rost (cellulose) tartalma. A rost sejtjeiben fordul elő a fa nedve, gyanta, hamu, víz és stb. A tülevelű fák legtöbb gyantát tartalmaznak, míg a lomblevelű fák összetétele az előbbiektől eltér. Egyáltalában a feneméknél megkülönböztetünk puha és kemény fákat. A kemény fa fajsúlya, széntartalma nagyobb, mint a puhafáé és ezen okoknál fogva

nagyobb és állandóbb meleg előidézésére inkább keményfát használunk. A tölgy-, bükk-, nyírfa, szilfa, diófa, körtefa, gesztenye-, kórisfa, puszpáng keményfák, a különböző fenyők, hársfa, nyárfa, fűzfa puha fák. Ismerünk mint e fákön kívül még fákat, melyek keménységre nézve a puhafák és keményfák közé sorozhatók. Ilyenek az akázfa, szederfa, vörös fenyő. A puhafák gyorsabban égnek, kevesebb meleget adnak; míg a keményfákól lassabban égő szén származik. A keményfák kisebb lángot adnak és a belőlük nyert szénmennyiség sokkal nagyobb. Egyes iparágakban, mint pl. üveg-, agyag- és porcellániparban a gyorsabban előidézhető meleg miatt inkább puhafát használnak. A fát rendszeren ürmérték, öl vagy méter szerint vásároljuk. Ha a hasábfá oly egyenes volna, mint a deszka, akkor e vásárlási mód ellen kifogás nem volna emelhető, de mivel az ölben vagy méterben összerakott fa között nagy hézagok vannak, a vásárlás többnyire a vevőre nézve hátrányos. Bull Marmont pontosan kiszámította, hogy ily módon 56 térfogatban 44 térfogat kihasználatlan maradt és ha még ehhez a fának nagy víztartalmát is figyelembe vesszük, érthető, hogy sokkal drágább árt fizetünk, mintha súly szerint vásárolnók a fát. A fa igazi értékét valóban csak súlyából és víztartalmából állapíthatjuk meg. Minden fán megkülönböztetjük a kérget, a hánest, a sötét gesztet és a színt. A hánest és geszt között képződnek az u. n. égvürök, melyek számából a fák korára is következtethetünk. Így tudjuk, hogy hazánkban 6—800 éves fák is léteznek, de előfordulnak ily kora fák a szomszéd Ausztriában és német szövetségeseknél is.

A fatermelést a háborúra vonatkozólag tekintve nem érdektelen tudni, hogy Európa fatermelése terén ellenségeink közül Oroszország foglalja el az első helyet. A 2500 km. Uralhegység déli része tiszta erdőségből áll, mely erdőségek Oroszország teljes faszükségletét fedezik. Az 5.4 millió km² nagyságú Oroszország, mely kilenceszer akkora mint Ausztria-Magyarország, területének 39%-át erdők képezik, olyannyira, hogy fában nem szorul bevitelre, hanem kb. 100 millió rubel értékű faárúkat exportálhat is! Oroszország erdőségei azonban a rossz gazdálkodás folytán fogyóban vannak.

Oroszország után Svédország és Norvégia termeli a legtöbb fát, úgy, hogy e két állam kb. 220 millió korona értékű fát visz ki évente. Svédország területének 48%-a, Norvégia területének 24%-a erdő. Hatalmas és dicső német szövetségesünk 541.000 km² kiterjedésű birodalmának 26%-át képezi erdőség és míg kb. 200 millió M. értékű szenet kivisz, nagy iparánál fogva ugyanannyi értékű fa bevitelére szorul.

Az európai Anglia kisebb hazánknál és 314.795 km² területének csak 4%-át képezik erdők, miből kivehető, hogy mennyire szorul fának bevitelére, mely bevitt fa értéke 30 millió L-ra tehető.

Olaszország is kisebb hazánknál, területe 282.682 km², melynek 16%-át képezik erdők. Olaszország épp enyhe éghajlatának köszönheti, hogy mindinkább ritkuló erdői népének tüzelőanyagát, illetve faszükségletét fedezheti.

Franciaország 536.464 km² területének kb. 15%-át erdő borítja. Franciaország fában szegény, déli részében terem a parafa és olajfa. Építő- és tüzelőfát 200 millió frank értékben visz be, mely összegből hazánkra vagy 15 millió korona jut.

Ha tekintetbe vesszük, hogy Ausztria területének kb. 33%-a erdő, ha hazánk területének 30%-át erdőségek számítjuk, mely erdőség irtása a 80-as években nálunk szabályoztatott, könnyen vigasztalhatjuk magunkat azzal, hogy nálunk hosszú évtizedekre szó sem lehet fainégről, annyival inkább sem, mivel béke idejében is kivitelünk fában évente 70—75 millió koronát is meghaladt. A fahiányt nálunk a háborus zavarok, a közlekedés nehézségei, a munkáshiány és az elvont erők idézték elő. Ezek olyan feltételek, melyek úgy a fatermelésnek, mint minden produkciónak legfőbb kellei.

Szarvasmarha- és loállományunk csökkenhetett ugyan a háború ideje alatt és bizonyos ideig el is tarthat, míg létrejön a régi állomány és ennek következtében az élelmezés is régebbi módon fedezhető lesz, de fakészletünk nem fogyott, sőt növekedett és a béke helyreállításával, a munkások visszatérével remélhetőleg a régi árak lépnek ismét életbe.

Mivel mai korban már fából készítik a papirost is, drágult tudvalevőleg a papiros is, de a bőr drágulása is pl. összefüggésbe hozható a fa drágulásával, mert hisz a cserzőanyagot a fának kérgéből nyerik.

Ott, ahol béke idején is vasutak és rossz országutak hiányában a fát nehezen szállíthatják, szokás a fát elszenesíteni és így nagyobb tömegű fát szénalakban transzportálni. A fából nyerjük a legszébb festékeket, a gyantákat, arabgumit, balzsamot, különféle gyógyszereket, mint pl. chinint, ricinust, faolajat, narancs-, terpentín-, pálma-, pamut-, kaurukolaját stb.

Kiméljük a fákat! A megsebzett fában a nedvkeringés nemritkán megszűnik és ne tűrjük, hogy gonosz kezek bármely fát is rongáljanak. A népek milliói között kiválik a magyar, mely nemzetnek böles kormányza adta ki az üdvös intézkedést, hogy a madarak és fák napja évente megtartandó. Mi elültetjük gyümölcsfáinkat, hogy azok gyümölcsét fiaink élvezhessék, míg vitéz katonáink a Szent Irás „Életfáját” ápolják, hogy a késő utókor a magyar nemzet ivadékai az életfa jöttévi árnyékában élvezze rég kiérdemelt jussát a nemzetek soraiban, a békét és áldást, szabadságot és azt, ami kell a magyarnak!

Perl Mihály
áll. felső keresk. isk. tanár.

LEGUJABB.

— Reggel érkezett távirataink. —

A Pénzügyintézetek Központja

A kormány megegyezése az ellenzékkel

Budapest, jan. 3. A „Torontai” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk:

A nemzeti munkapárt tegnap este értekezletet tartott, amelyen Teleszky János pénzügyminiszter ismertette az ellenzékkel történt megállapodásokat a Pénzügyintézetek Központjában.

Eszerint a Központ időtartama öt év, amelynek letelte után fölszámol, ha csak a törvényhozás másképpen nem határoz. A Központtól hitelt vagy kölcsönt nem vevő pénzügyintézetek csak kérelmükre vehetők revízió alá. A javaslatot a képviselőházban általánosságban való tárgyalása után visszaküldik a pénzügyi bizottsághoz a részleteknél teendő kiegészítés végett.

Ismertette azután a pénzügyminiszter a további módosításokat s kijelenti, hogy új pénzügyintézetek keletkezésének három évnél hosszabb időre való eltiltása célszerűtlen volna, mert három év alatt a törvényhozás meghosszabbítja a rendelkezés érvényét.

A javaslatot a munkapárt elfogadta.

Az ellenzéki pártok tegnap szintén értekezletet tartottak, amelyen ismertették a kormányval történt megállapodásokat. Utána Szerényi József, Földes Bélával Teleszky pénzügyminiszterhez ment s megszövegezték minden kérdésben a végleges megállapodásokat.

Szaloniki körül.

Budapest, jan. 3. A „Torontai” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk: Szófiából sürgönyzik:

A minisztertanács elhatározta, hogy az entente követéségek tisztviselőit letartóztatja a szaloniki bolgár konzul letartóztatásának megtorlásául. A török kormány hasonló rendszabályokhoz nyúl.

Athénből sürgönyzik: A Szalonikiban letartóztatott konzuli tisztviselők száma hatvankettő. A bolgár konzult nem tartóztatták le.

675-2.1

**Német
nevelőnő**
egy 6 éves leányka mellé
keresztetik.

— Cim a kiadóhivatalban. —

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Biztosítási ügynőségek:

Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.-Francia bizt. társ. József fkg-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Alt.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Gabona-tér.

Borbély és fodrász:

Ikity Dusan, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-u.

Butorgyár:

Bence A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv. Gottmann Jakabné és fiai, Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 2.
Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Mesznik R. özvegye, Hunyadi-utca.

Fényképész:

Oroszy Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis E., Megyeház-utca, a m. kir. posta-
épülettel szemben.
Tóth József, Hunyadi-utca.

Fogműterem:

Buzolich József, Hunyadi-utca.

Fűszer- és esemegekereskedés:

Fendler József, Hunyadi-utca.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kellner J. utóda Czikajló, Hunyadi-u.
Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Hálógyár:

Csuszner János.

Kalapkészítő:

Andresz A., Főtér, Bauer-ház.

Kalapraktár:

Sindelás Béla, Hunyadi-utca.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműáru-, rövidéruüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-
szállodával szemben).

Kőművesek:

Hoff N. és társa.
Mattern Mihály, Juranics-u.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Mészáros és hentes:

Prokisch Gyula, Hunyadi-utca.

Női kalap- és kézimunkauzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-utca.

Sírkőraktár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálló, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” c. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és társa, Kültelek.
Schwirllich Alajos, Aradáci-utca.

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bence A. és fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatáruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Rensing Mátyás, Otthon-sörcsarnok.
Tóth és Norisán, a nagyhid mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Olah Gábor, Bajza-u.

Nyomatott Pleiss Fer. Pálnál Nagykecskeresken.

Kiadó Pleiss Fer. Pál